

Nina Burton: Elämän ohuet seinät

[AM/30 ADMIN](#)



Moninaista elämää luonnossa – SARA SAVOLAINEN 7.9.2022

Äitinsä kuoltua Nina Burton ostaa siskonsa kanssa kesämökin luonnon helmasta. Tontti on iso, mutta itse mökki kaipaa kunnostamista. Burton lähtee tätä kirjoittamiseen vertautuvaa mökin remontointia kohti innokkain mielin. Ennen kaikkea mökki tarjoaa Burtonille päästä keskelle luontoa kirjoittamaan juuri luonnosta ja elämästä. Tästä on syntynyt Burtonin esseemäinen teos, jossa hän yhdistelee tieteellisiin havaintoihin niin kirjallisuutta kuin tarinoita omasta elämästään. Tekstin kiintopiste sijaitsee mökissä, vaikka Burton päätyykin tarkastelemaan niin genetiikkaa kuin elämän syntymistäkin.

”Niinpä me tulimme viime hetkellä mukaan yhteiselle elämänmatkallemme joka ei ollut vain meidän. Se oli täynnä lukemattomien lajien, sukujen ja yksilöiden historiaa. Ilman niitä omasta tarinastamme olisi tullut erilainen, koska siihen vaikuttivat muutkin.” (154)

Esseistinä ja runoilijana tunnettu ruotsalainen Burton tutustuttaa lukijan luonnon muihin eliöihin, joiden kanssa jaamme tämän maapallon:

”Minun oli hieman vaikea keskittyä kirjaan ajatellessani välikatossa asustavaa naapuriani. Millaista oli asua oravien kanssa? Olihan niin tehty ennenkin.” (19)

Burton jakaa mökin tontin monenlaisten eläinten, hyönteisten ja kasvien kanssa. Näistä havainnoista hän lähtee tarkastelemaan luonnon monipuolista elämää. Kirjassa käsitellään niin muurahaisia, mehiläisiä, lintuja, merta kuin puitakin. Kirja on jaettu näiden eri osa-alueiden mukaan omiin lukuihin.

Pohtiessaan ihmisen suhdetta muuhun luontoon Burton nostaa esille, kuinka muita olentoja on vähätelty niiden erilaisuuden takia:

”Voisiko linnunlaulua siis verrata ihmisen puheeseen? Sekä Aristoteles että Darwin arvelivat että se olisi mahdollista. Kävikin ilmi, että niillä oli yhteys, vaikka se piili lintujen aivojen uumenissa. Koska tutkijat olivat olleet kiinnostuneita kallojen mittaamisesta, linnut oli luokiteltu älykkyydeltään vähäisiksi. Kun sen sijaan tutkittiin aivojen hermosoluja, saatiin selville että ne liittyvät linnuilla toisiinsa samalla tavoin kuin ihmisillä ja että oppiminen tapahtuu suunnilleen samoissa aivopiireissä. Ero oli siinä että lintujen neuronit ovat pakkautuneet tiiviisti, ja niiden yhteydet ovat nopeita, koska lintujen aivot ovat tilavuudeltaan pienempiä.” (49)

Vaikka kirjassa tehdään vertailua eläinten ja ihmisten tavoissa, Burton huomioi hienosti etteivät ihmisistä poikkeavat tavat tarkoita vähempiarvoisuutta.

”Eläimillä olikin tontista paras käsitys. Lintujen äänekkäitä reviirimerkintöjä ei voinut välttää, mutta koska ne koskivat vain omaa lajia, tontille mahtui useiden lintujen reviirejä. Pähkinänakkelit reagoivat valokennojen lailla kaikkeen mikä liikkui, ja siksi niiden ääntä kuuli usein. Varmasti siellä oli myös useita nelijalkaisia eläimiä. Olin esimerkiksi nähnyt metsäkaurispukin ajavan takaa naarasta mäen yli.” (163)

Burton nostaa myös esille ihmisen halun rajata luonto itsensä ulkopuolelle, erityisesti villi luonto. Burton näkee mökin tontin omana alueena, mutta tajuaa eläinten ja hyönteisten olleen siellä jo ennen kuin ihminen tuli ja päätti rakentaa maalle mökin. Näin ihminen on tullut muiden reviireille ja

yrittänyt tehdä siitä omansa. Burtonin havainnot tontin elämästä ja kaupunkieläimistä osoittavat ihmisen epäonnistuvan yrityksissään rajata muu luonto ulkopuolelleen.

Kirjassa pohditaan myös eläinten kesyttämistä, erityisesti domestikaation ongelmallisuutta. Domestikaatiossa näkyy ihmisen halu ottaa muu luonto omaan hallintaansa välittämättä muiden olentojen oikeuksista.

”Olivatko kesytetyt ketut onnellisempia kuin kantaäitinsä? Koska ne viettivät ikuisesti pennun elämää, niiden ei enää tarvinnut vastata itsestään, ja vapauden mukana tulevat riskit olivat poissa. mutta ehkä ne samalla menettivät jotain.” (179)

Burton päätyy pohtimaan omaa suhdettaan villiin luontoon. Hän tahtoo antaa muille olennoille omat tilansa, mutta niin muurahaisten kuin oravien yrittäessä ottaa omat tilansa mökin sisältä, Burton tahtoo pitää mökin täysin vain ihmisten reviirinä. Mökin ulkopuolella asia ei ole Burtonille niin yksinkertaista:

”Tiesin tämän kaiken, mutta kuinka voisin itse tehdä villille luonnolle enemmän tilaa? Voisiko ajatella että kettu oli koiran villimpi muunnelmä? Oikeastaan se ei vaatinut muuta kuin että se jätettiin rauhaan reviirillään.” (173)

Myös ihmisen aiheuttamia katastrofeja luonnossa sivutaan kirjassa:

”Seisoessani mustalla luodolla näin tulevaisuutta varjostavan huolen. Kun olin aiemmin kirjoittanut runoissani meristä, niissä oli vielä ihmettelyä siitä miten pisaroista syntyi elämää ja miten jokin veti kaloja niin arvoituksellisesti puoleensa Sargassomeressä. Mutta pinnan alla lipui myös ydinsukellusveneitä, ja pohjassa lojui käytettyä ydinpolttoainetta, joka säilyi hengenvaarallisena satatuhatta vuotta. Aikaperspektiivi oli kuollut syövän kaltaisen kasvun aikana.” (156)

Mutta erityisesti nykyisen ilmastokriisin aikakautena olisin toivonut syvempää pohdintaa ihmisen roolista. Yrittäessään hallita muuta luontoa ihminen tulee aiheuttaneeksi ongelmia ja tuhoa ympäristölle. Burton muistaa kuitenkin kirjassaan tuoda esille ettei ihminen ole irrallinen muusta luonnosta.

Itsekin kirjaa mökillä lukiessa alkaa tahtomattaankin kiinnittämään enemmän huomiota ympäristössä kulkeviin olioihin. Korkeuksista erottaa erilaisia linnunlauluja ja taivaalla lentävistä linnuista yrittää erottaa niiden tunnistettavat piirteet, jotta voisi tutkia tarkemmin mitä lajeja pihapiirissä vierailee. Aikaisin aamulla on erilaista herätä linnunlauluun ja pohtia sen persoonallisia piirteitä, kunnes palaa takaisin viipyilevään uneen.

Nina Burton: *Elämän ohuet seinät* (Livets tunna väggar) Suom. Katriina Huttunen. Kustantamo S&S
2022, 256 s.

Sara Savolainen on kirjallisuuden maisteri Jyväskylän yliopistosta